

**ULUSLARARASI MAVİ HİLAL İNSANİ YARDIM VE
KALKINMA VAKFI TARAFINDAN YÜRÜTÜLEN
FAALİYETLERİN
“YERELE (PAYDAŞLARA) ETKİ KİLİS İLİ ANALİZ
RAPORU”**

HAZIRLAYAN

PROF. DR. H. MUSTAFA PAKSOY

Temmuz 2019, Gaziantep

1.GİRİŞ

Küreselleşme sürecinin yoğun bir şekilde yaşandığı günümüzde toplumlar ekonomik, sosyal ve siyasal anlamda bir dönüşüm yaşamaktadır. Modern devlette egemen olan ulus devlet, küreselleşme sürecinin yoğunlaşmaya başladığı 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren yetkilerinin bir kısmını kaybetme eğilimine girmiş, ulus devletin egemenlik alanı, ulus-üstü ve ulus-altı kurumlar tarafından paylaşılmaya başlanmıştır. Ulus devletin yetki alanı içinde hareket etmeye başlayan ulus-üstü kurumlar ve organizasyonlar, uluslararası sermaye örgütleridir. Ulus devletin hakimiyet alanını sarsan ulus-altı kurumlar ise sivil toplum kuruluşlarıdır. (Devecioğlu ve Çoban, 2005: 182).

Sivil Toplum Kuruluşu denildiğinde akla gelen kuruluşlar arasında dernekler ve vakıfların yanı sıra sendikalar, odalar, birlikler ve kooperatifler başta geliyor. Bir başka deyişle Sivil Toplum Kuruluşu (STK) için ilk tanımlayıcı öge hukuki statü oluyor. STK kavramıyla birlikte akla gelen örneklerden sendikalar, odalar, birlikler ve kooperatiflerin bir bölümü (özellikle iktisadi fayda eksenli faaliyet gösterenler), gönüllülük, iktisadi fayda, devletten özerklik gibi kriterler açısından tartışmalı olmaları münasebeti ile kimi yorumlarda STK olarak değerlendirilmezler. STK kavramının daha geniş yorumlarında ise bu kuruluşlara ek olarak siyasi partileri ve üniversiteleri de STK olarak görme eğilimleri mevcuttur (DERBİS (2015) T.C. İçişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığı, <https://www.dernekler.gov.tr/tr/AnasayfaLinkler/yillara-gore-faal-dernek.aspx>; <http://www.vgm.gov.tr/db/dosyalar/webicerik194.pdf>). Demokratik ülkeler STK ile daha sağlıklı bir görünüme kavuşurlar. Bugün çağdaş demokrasilerde STK'lar toplumun vazgeçilmez öğeleri arasında yer almaktadırlar (Tezcan, 2003: 2). Bir toplumun ekonomik, sosyal ve demokratik gelişmesi, o toplumu oluşturan bireylerinin kendi sorunlarını çözmeye yönelik faaliyetlere gönüllü olarak katılma düzeyleri ile yakından ilgilidir (Devecioğlu ve Çoban, 2005: 182).

STK'ların Batı'da 14. Yy'da lonca adı altında, Selçuklularda ise ahilik adı altında karşımıza çıktığını söyledikten sonra STK'ların tarihi gelişimiyle ilgili şunları aktardı: “Ama şunu not düşmek gerek: Batı'da devletler zayıf oldukları ve her yere yetişemedikleri için Batı'da STK'lar zamanla güçlenip kurumsallaşırken bizde devletler güçlü oldukları ve hemen

hemen her alana yetiştikleri için STK'lar çok fazla çeşitlenip kurumsallaşamamışlardır.” Sivil toplum: Sivil toplum, daha karmaşık bir yapıdır. Sivil toplumda üç sektör bulunur. Bu sektörlerin ilki kamu sektörüdür. Kamu sektöründe yine ilişkiler net, açık ve şeffaftır. 2. Özel sektör: Bu sektörde kişiler arasında ilişkiler özeldir ve açık olması gerekmez. 3. Sivil sektör: Bizim STK dediğimiz şey, sivil sektörü oluşturur. Bu sektörü biz, devlete bağlı olmayan ve kâr amacı gütmeyen kuruluşlar olarak düşünebiliriz. Bunun içine meslek odalarından vakıflara, yardım derneklerinden spor kulüplerine kadar birçok organizasyon girer.” “Günümüz dünyasında STK'ların % 58'ini Hristiyanlar oluştururken Müslüman STK'lar % 17 civarındadır. Nicelik olarak azız ama nitelik olarak da iyi durumda değiliz. Batılı bazı STK'lar devasa bütçelere sahipler ve bunlar dünyanın birçok yerinde ciddi misyon faaliyetleri yerine getirmektedir. STK'ların gönüllü kuruluşlar olduğuna ve özellikle devletin el uzatamadığı alanlarda faaliyet göstermeleri gerekmektedir. Bir toplumda STK'ların hayat bulması ve varlığını sürdürmesinin o toplumda “güven ve gönüllülük” unsurlarıyla ilişkilidir. Avrupa ve ABD'ye bakıldığında toplumda birbirine güvenin % 60'larda olduğunu görürüz. Müslüman toplumlarda bu oran %6-11 arasında değişmektedir. Toplum yararına gönüllü çalışma oranları AB ve ABD'de daha yüksek orandayken Müslüman toplumlarda bu oran % 4-6 arasında değişmektedir (<https://www.dunyabizim.com/etkinlik/ulkemizde-sivil-toplum-kuruluslarinin-durumu-ve-yapilmasi-gerekenler-h26588.html> (Ahmet Serin-22.05.2017; Erişim Tarihi: 18.07.2019).

Sivil toplum kuruluşları (STK) çok farklı alanlarda örgütlenebilmektedir. Bu kuruluşlar sağlıktan eğitime, insan haklarından kalkınmaya, kriz yönetiminden diplomasiye kadar uzanan çok geniş bir alanda faaliyet göstermektedirler. STK'lar aralarındaki farklılıklara karşın niteliksel ve niceliksel olarak hızlı bir gelişme içinde oldukları ve coğrafi sınırları aşmış, ortak misyon ve hedef peşinde koşabilir hale gelmişlerdir. Yapılan bir araştırmaya göre, 1995 yılında dünyanın en büyük beş ekonomisindeki STK'ların ekonomik boyutu 1.311 trilyon dolar düzeyindedir. Bu mali boyut aynı yılda Çin ve Hindistan'ın da dahil olduğu en az gelişmiş 50 ülkenin ulusal gelirinin toplamından fazladır. Bir başka araştırma, yetişkin Amerikalıların yaklaşık %40'ının, İngilizlerin %20'sinin en az bir STK'ya üye oldukları veya gönüllü çalışmalara katıldıklarını işaret etmektedir (Göymen, 2004: 5).

Dünya ülkelerini sivil toplum alanıyla en çok özdeşleştirilen “hayırseverlik” davranışı üzerinden sıralamaya tabi tutan World Giving Index (WGI) 30 raporunda Türkiye 2014 yılında 135 ülke içerisinde 128. sırada yer almaktadır (https://www.tuseb.gov.tr/enstitu/tacese/yuklemeler/ekitap/diger/verilerle_stk.pdf,

18.07.2019). Türkiye'deki STK'ların türlerine göre dağılımı görülebilir. Bu dağılıma göre toplam 130 bin STK'nın yaklaşık 110 bin kadarı derneklerden oluşmaktadır (DERBİS (2015) T.C. İçişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığı, <https://www.dernekler.gov.tr/tr/AnasayfaLinkler/yillara-gore-faal-dernek.aspx>; <http://www.vgm.gov.tr/db/dosyalar/webicerik194.pdf>)

2.ULUSLARARASI MAVİ HİLAL İNSANİ YARDIM VE KALKINMA VAKFI'NIN AMAÇLARI VE FAALİYETLERİ

2.1.Uluslararası Mavi Hilal İnsani Yardım ve Kalkınma Vakfı'nın Kuruluş Süreci ve Amaçları

Uluslararası Mavi Hilal İnsani Yardım ve Kalkınma Vakfının kuruluş süreci ve amaçları şöyle özetlenebilir (<https://www.abc.org.tr/TR/238/biz-kimiz>, 18.07.2019): Geniş ve dinamik bir STK olan Uluslararası Mavi Hilal İnsani Yardım ve Kalkınma Vakfı (IBC), felaket ve sıkıntı yaşayan insanların, özellikle de dünya nüfusunun en dezavantajlı kesiminin hayatlarını iyileştirmeye katkıda bulunmak isteyen bir avuç idealist işadamı tarafından kurulmuştur. IBC'nin kuruluşu, Birleşmiş Milletler Dünya Gıda Programı (UN-WFP) ile 1999 senesinin Nisan ayında Arnavutluk'ta gerçekleştirilen işbirliğine dayanmaktadır. Bu işbirliği kapsamında, Arnavutluk'taki binlerce Kosovalıya barındıran mülteci kamplarında fırınlar kurulmuş ve 3 ay süre ile günlük ekmek dağıtım programı gerçekleştirilmiştir. NATO'nun Kosovayı kontrol altında almasının hemen ardından, bu program Kosovanın Ferizaj, Djakova, Priştina ve Mitrovicha şehirlerinde yıkılmış olan 64 yerel fırın ın ekmek üretimini desteklemek üzere genişletilmiş ve geri dönenlere günde 300 bin ekmek dağıtımı ile devam etmiştir. Kosova'da çalışılan süre içerisinde, çeşitli uluslararası yardım organizasyonları ile temasa geçilmiş ve birçok başarılı çalışmalara tanık olunmuştur. Ülkemizde benzeri insani yardım faaliyetleri yürüten kurumların yeterli sayıda olmaması, gerek yurtdışında ve gerekse ülkemizde, uluslararası kuruluşlarla birlikte çalışabilecek bir oluşumu kurma kararını cesaretlendirmiştir. Böylelikle, Hilal'in yeniden doğuşu ve mavinin barış ve huzuru temsil etmesinden esinlenilerek, Uluslararası Mavi Hilal İnsani Yardım ve Kalkınma Vakfı'nın kuruluş kararı alınmıştır. 17 Ağustos 1999'da Kocaeli'de ve 12 Kasım 1999'da Düzce meydana gelen iki yıkıcı deprem, Vakfın resmi kuruluş çalışmalarının ertelenmesine neden olmuştur. Öte yandan, 2000 Ocak ayında sona eren Kosova programı ile edinilen uluslararası

sivil toplum çevresi ve tecrübeler, henüz kurumsal bir Vakıf kimliği olmamasına rağmen, çadır kentlerde sıcak yemek dağıtımı, hastanelere sağlık ekipmanı sağlanması gibi birçok farklı yardım faaliyetinin gerçekleştirilmesine olanak sağlamıştır. 2000 senesinin Mayıs ayında resmi girişimler tekrar başlatılmış ve 8 Kasım 2000'de Türk kanunları uyarınca 4820 sicil numarası ile Uluslararası Mavi Hilal İnsani Yardım ve Kalkınma Vakfı kurulmuştur. IBC, 20 yılı aşkın bir süredir, milliyet, etnik, din, inanış, dil, siyasi görüş, cinsiyet, yaş, cinsel yönelim, genetik veya fiziksel özelliklere bakmaksızın, tüm insanların yaşadıkları sıkıntıları hafifletmek, açlığı ve cahilliği gidermeye katkıda bulunmak için çalışmaktadır. Yerel olduğu kadar uluslararası alanda da etkinliğini artırma amacıyla, IBC 2003 senesinin Nisan ayında merkezi Cenevre'de bulunan ICVA-Uluslararası Gönüllü Kuruluşlar Birliğine üye olmuş ve 2006 senesinin Mart ayında yapılan 13. Genel Kurulda bu birliğin yönetim kuruluna seçilmiştir. Öte yandan, diğer sivil toplum kuruluşları ile işbirliği içerisinde ECOSOC'un ve alt kuruluşlarının çalışmalarına katkıda bulunmak amacıyla Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konseyi'nde Özel Danışmanlık Statüsü için başvurmuştur. Ekonomik ve Sosyal Konsey (ECOSOC) uluslararası ekonomik ve sosyal meseleleri tartışmak, Birleşmiş Milletler Sistemi ve Üye Ülkelere ekonomik ve sosyal politika önerileri üretmek amacıyla merkezi bir forum işlevi görmektedir. IBC'nin "Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konseyi Özel Danışmanlık Statüsü" 2006 senesinin Temmuz ayında onaylanmıştır.

2.2.Uluslararası Mavi Hilal İnsani Yardım ve Kalkınma Vakfı'nın Faaliyetleri

Uluslararası Mavi Hilal İnsani Yardım ve Kalkınma Vakfı, dünyada Türkiye başta olmak üzere Somali, Hindistan, Endonezya, İran, Romanya, Bulgaristan, Moldova, Suriye, Irak, İsviçre, Afganistan, Nepal, Pakistan, Mali, Mısır, Filistin, Mauritius, Almanya, Fransa, Yemen ve Belçika'da faaliyetlerini sürdürmektedir. Türkiye'nin ise doğusundan batısına faaliyette bulunmaktadır. Türkiye'de faaliyette bulunduğu bölge ve iller ise Edirne, İstanbul, Kocaeli, Sakarya, Karadeniz, Düzce, Sinop, Samsun, Ordu, Giresun, Trabzon, Ankara, Ardahan, Manisa, Muğla, Afyon, Konya, Kayseri, Kahramanmaraş, Gaziantep, Şanlıurfa, Bingöl, Van ve Kilis'tir (<https://www.ibc.org.tr/TR/238/biz-kimiz>, 18.07.2019).

IBC tarafından uygulanan tüm projeler, insan acısını hafifletme konusundaki kararlılığı çerçevesinde oluşturulmuştur. IBC, milliyet, etnik, din, inanış, dil, siyasi görüş, cinsiyet, yaş, cinsel yönelim, genetik veya fiziksel özelliklere bakmaksızın, tüm insanların yaşadıkları

sıkıntılarını hafifletmek için çalışmaktadır. Projelerinde, IBC, aşağıdaki alanlarda fırsatlar yaratmayı ve geliştirmeyi hedeflemektedir.

- Sürdürülebilir geçim kaynağı
- Topluma (yeniden) entegrasyon
- Eğitime Erişim
- Sağlık hizmetine erişim
- Sürdürülebilir Kalkınma
- Kadınların güçlendirilmesi ve cinsiyet eşitliği

IBC'nin dünyadaki çalışmaları beş ana alana odaklanmaktadır: Acil Yardım, Rehabilitasyon, Kalkınma, Sağlık ve Eğitim.

Programlar tasarlanırken ve uygulanırken, IBC en savunmasız ve dezavantajlı grupların ihtiyaçlarını dikkate alarak önceliğe koymaktadır. Ayrıca topluluk değerlerine dikkat etmekte, çevreye olduğu kadar sosyal ve kültürel dokuyu da saygı duymaktadır. IBC, uluslararası, ulusal ve yerel aktörleri bir araya getirerek dezavantajlı topluluklar üzerinde en üst düzeyde etki yaratabileceğine inanmaktadır. Bu bağlamda IBC, yerel ve ulusal otoriteler, diğer STK'lar, küresel bağışçılar, üniversiteler ve araştırma merkezleriyle onların kaynaklarını, teknik uzmanlığını ve tecrübesini kendi çalışma şekline dahil ederek işbirliği yapmaktadır.

- IBC insani yardımlar kapsamında 737.545 yararlanıcıya, 231.324 kadına, 51.432 çocuğa ulaştırken; 200.000 battaniye, 18.617 kışlık yardım, 4.300 soba ve 53.350 gıda parseli dağıtmıştır (https://www.ibc.org.tr/TR/CATEGORY_22/insani-yardim, 18.07.2019).
- IBC risk azaltma kapsamında 6.922 yararlanıcıya ulaştı, 7 adet tam donanımlı afet ve acil durum müdahale konteyneri sağladı ve 1 adet mobil afet eğitim tırı geliştirdi ve işlerlik kazandırdı (https://www.ibc.org.tr/TR/CATEGORY_25/risk-azaltma, 18.07.2019).
- IBC rehabilitasyon kapsamında 433.319 yararlanıcıya ve 23.872 çocuğa ulaştı, 18 adet çocuk dostu alan kurdu, 25 adet ulaşılması zor olan okulların yapısal onarımlarını tamamladı, 13 adet eğitim merkezi kurdu ve işlerlik kazandırdı, 3 adet mobil klinik kurdu ve işlerlik kazandırdı, 150 doktoru kapasite geliştirme

kapsamında eğitti ve 1 adet saha hastanesi kurdu ve işlerlik kazandırdı (https://www.abc.org.tr/TR/CATEGORY_24/rehabilitasyon, 18.07.2019).

- IBC toplumsal kalkınma kapsamında 121.698 yararlanıcıya ulaştı, 1.015 kadına ve 683 erkeğe danışmanlık hizmeti verdi (https://www.abc.org.tr/TR/CATEGORY_23/toplumsal-kalkinma, 18.07.2019)

2.3.Uluslararası Mavi Hilal İnsani Yardım ve Kalkınma Vakfı'nın Kilis İlindeki Faaliyetleri ve Faaliyetlere İlişkin Gözlemler

2.3.1. Uluslararası Mavi Hilal İnsani Yardım ve Kalkınma Vakfı'nın Kilis İlindeki Faaliyetleri

IBC'nin Kilis ilinde yürüttüğü faaliyetler Vakıf tarafından 15.05.2019 tarihinde Kilis'e Ait Proje Faaliyetleri kapsamında hazırlanan rapordan alınarak özetlenmiştir. Bu faaliyetler Çocuk ve Gençlik Kulüpleri, Toplum Merkezi (Community Hub- Kilis), Çok Amaçlı Toplum Merkezi (GIZ desteği ile IBC Koordinasyonunda -Kilis) ve Kilis Kadın Destek Merkezi IOM Desteği ile IBC Koordinasyonunda) olmak üzere dört başlık altında toplanmıştır.

2.3.1.1.Çocuk ve Gençlik Kulüpleri

Uluslararası Mavi Hilal Vakfının , Suriyeli çocuklara yönelik koruma programı kapsamında yürüttüğü merkezleri çocuk dostu ve gençlik kulüpleri olarak adlandırmaktayız .Bu anlamda her ay 1.250'nin üzerinde çocuk buradaki faaliyetlere katılmaktadır.

Vakfın, Çocuk ve Gençlik Kulübünde sunduğu başlıca destekler aşağıda sıralanmıştır.

- Suriyeli Çocukların zorunlu iltica nedeniyle yarım kalan eğitimlerine dahil olmada karşılaştıkları uygun okullara yönlendirilmelerinin sağlanması gibi konuları kolaylaştırmaya katkıda bulunmak.
- Suriyeli çocuklara kültürel etkinlikler, oyun terapisi, eğitim materyali tedariki vb. faaliyetlerle gelişimlerine destek vererek gelecekle ilgili endişelerini azaltmak ve hayata güvenle bakmalarını sağlamak.
- Suriyeli çocukların kalabalık ve zor şartlarda yaşadıkları hijyen, sağlık ve beslenme sorunlarının çözümüne katkı sağlayabilmek.
- Ortak sosyal faaliyetler aracılığıyla Suriyeli çocukların Türk çocuklarıyla ve toplumla kaynaşmasına katkıda bulunmak.

Çocuk ve Gençlik Kulüpleri hedef yaş grubu 5-12 yaş arası çocuklar ve 13 yaş üzeri ergenlik grubunda yer alan gençlerdir. Bu alanlarda, kaos ortamından gelen çocuk ve gençlerin normalleşme sürecine yardımcı olacak, öfke ve kaygıyı duygularını azaltacak,

kendilerini ifade edebilecekleri, güvende hissedebilecekleri, sosyalleşme ihtiyaçlarının giderildiği akranlarıyla oyun oynayabildikleri faaliyetleri düzenlenmektedir. Yaygın eğitim temelli faaliyetlerinin yapıldığı alanlarda çocuklar ve gençler kendilerini ifade etme imkanı bulmakta ve akranlarıyla öğrenme süreçlerine devam etmektedirler. Bu merkezde aynı zamanda aileler ile de etkinlikler düzenlenerek ailelerinde çocuklarının öğrenme ve desteklenmesi sürecine katılmaları sağlanmaktadır.

Resim 1: Çocuklarla Birlikte Yapılan Kukla Etkinliği

2.3.1.2. Toplum Merkezi (Community Hub- Kilis)

Gaziantep ve Kilis'te bulunan Suriyeli sığınmacı çocuklar, gençler ve aileleri için Psikososyal & Bireysel İhtiyaç destek hizmeti sunulan merkezlerde Kilis illerinde bulunan ev sahibi halka da eşit hizmetler sunulmakta. Kilis'te, Kilis Belediyesi işbirliğinde yürütülen Toplum Merkezi ile ihtiyaç sahibi Suriyeli ve Türklerin Psikososyal faaliyetlere ulaşmaları sağlanmıştır. Merkezin ,donanımsal ve teknolojik ekipman giderleri ile temizlik malzemelerinin yanı sıra diğer temel giderleri Vakfımız tarafından karşılanırken, teknik destek konularında Belediye kolaylaştırıcı rol üstlenmiştir.

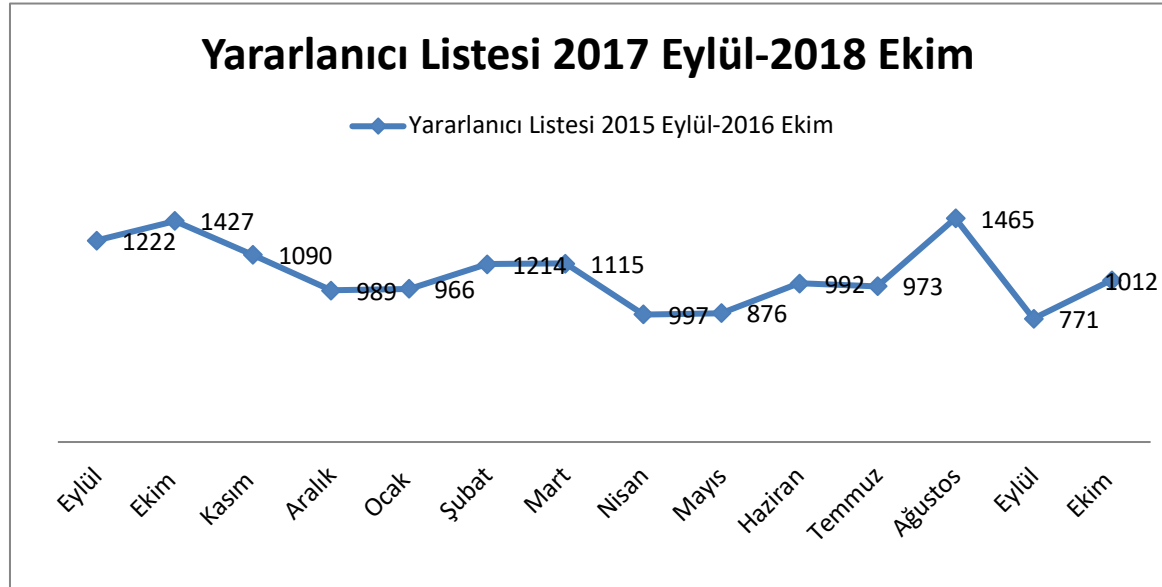
2.3.1.3. Çok Amaçlı Toplum Merkezi (GIZ desteği ile IBC Koordinasyonunda -Kilis)

Suriye deki kriz sonrası, yerlerinden zorunlu göç ederek Kilise yerleşen Suriyeli sığınmacılar, zaman zaman farklı bir ülkede yaşamının zorluklarıyla yüz yüze kalmaktadır.

Uluslararası Mavi Hilal Vakfı , Suriyeli sığınmacıların yaşadıkları bu zorlukları göz önünde bulundurarak Toplum merkezi projesini başlatmış ve 6 yıldır bu projeyi yürütmektedir. Toplum merkezinde yapılan etkinliklerden her ay 1500 civarında katılımcı faydalanmaktadır.

Toplum merkezinde, Suriyeli sığınmacılara yönelik ,dil eğitimi , mesleki eğitim, kişisel gelişim eğitimleri, kültür ve sanat etkinlikleri , psikolojik destek faaliyetleri yürütülmektedir. Bu faaliyetlerle , Suriyeli sığınmacıların yaşadıkları topluma uyum ve normalleşme süreçleri desteklenmekte, bireysel becerilerini geliştirmekte ve sosyalleşme ihtiyaçları karşılanmaktadır.

Vakıf aynı zamanda iki toplumun ortak değerlerine vurgu yaparak, iki toplum arasındaki bağların kuvvetlenmesine, huzur ve samimiyetin tesis edilmesi, ensar –muhacir bilincinin yaygınlaşması için çeşitli etkinlikler düzenlemektedir .

Grafik 1: Toplum Merkezinin Aylara Göre Yararlanıcı Listesi

Resim 2: 2018 Yılı İftar Programından Bir Görünüm

2.3.1.4.Kilis Kadın Destek Merkezi IOM Desteği ile IBC Koordinasyonunda)

Kadın Destek Merkezi Projesi Uluslararası Mavi Hilal İnsani Yardım ve Kalkınma Vakfı ve Kilis belediyesi işbirliğinde yürütölmekte olan ve ortalama 1000 Suriyeli ve Kilisli kadına (15-18 Yaş arası, 18 yaş ve üzeri) ulaşmayı hedefleyen bir projedir. Kilis belediyesinin tahsis ettiği bina da, çalışanların maaşları ve merkeze ait diğer tüm giderler IBC'nin koordinasyonunda proje bütçesinden karşılamaktadır.

Kadınların çok büyük bir kısmı savaş sırasında eşlerini, çocuklarını, babalarına yada ağabeylerini kaybettikleri için kendi aile geçimlerini kendileri sağlamak, travma geçiren çocuklarına destek olmak, ayrıca yaşlı ve çocuklarla ilgilenmek gibi çok ağır sorumluluklar üstlenmiştir. Kadın Destek Merkezi projesi tam da bu durumu yaşamak zorunda kalan kadınlara destek olmak için yürütölmektedir.

Kadın Destek Merkezi Projesinin iki temel hedefi bulunmaktadır; Suriyeli kadınların entegrasyon sürecini hızlandırırken; sağlık, cinsel şiddetin önlenmesi, eğitim, travma sonrası psikolojik destek gibi konularda destek olmak ve Suriyeli kadınların Türk kadınlarla bir araya gelerek mesleki ve teknik anlamda eğitilmelerini ve kendi geçimlerini sağlayacak iş bulmalarında onlara yardımcı olmaktır. Şu ana kadar 500'den fazla kadının faydalandığı Merkez, önümüzdeki dönemlerde el işi sergisi, kadınlar için temel haklar eğitimi, Barış ve Kardeşlik Festivali, hukuki bilgilendirme atölyeleri gibi faaliyetleri planlanmaktadır.

2.3.2. Uluslararası Mavi Hilal İnsani Yardım ve Kalkınma Vakfı'nın Kilis İlindeki Faaliyetlerine İlişkin Gözlemler

Vakfın Kilis ilindeki faaliyetlerini yerinde görmek ve gözlemlerde bulunmak amacıyla IBC koordinatörü Alper MAVİ eşliğinde 11.07.2019 tarihinde Kilis iline gerçekleştirdiğimiz ziyarete ilişkin tespit ve gözlemler şöyle sıralanabilir:

- IBC, Kilis ilinde 3 farklı Toplum Merkezi'nde faaliyetlerini sürdürmektedir.
- Toplum Merkezi'nde, Suriyeli sığınmacıların karşılaştığı yasal sorunlarına çözüm üretmek amacıyla iki Avukatın tercüman eşliğinde her türlü hukuki konuda bilgilendirme yaptıkları gözlenmiştir. Böylece sığınmacıların yasal iş ve işlemlerini daha kolay yürütebilmesi sağlanmaktadır. Örneğin şahit olduğum bir Suriyeli sığınmacı bayanın kocası İstanbul'da kendisi ise Kilis'te bulunduğunu, kocasıyla birlikte yaşamlarını sürdürebilmek için İstanbul'a nasıl gidebileceği konusunda bilgilendirme yapıldı. Başka bir Suriyeli sığınmacı erkek ise, Türkiye'de nasıl dernek kurabileceği konusunda bilgilendirildi. Sığınmacılar mutlu olarak ayrıldılar.
- Toplum Merkezi'nde, Suriyeli çocukların yaşamlarını daha kolay sürdürebilmeleri ve iletişim kurabilmeleri açısından Türkçe eğitimler verilmekte. Ziyaret sırasında karşılaştığımız sınıftaki Türkçe eğitimde nerelerden alış-veriş yapabilecekleri öğretilmekteydi ve pazarların daha ucuz olacağı anlatılmaktaydı. Eğitim çocukların uygulamalı olarak katılımlarıyla pekiştirilmekteydi. Çocukların eğitim sırasında heyecanlı, istekli ve memnun oldukları görüldü.
- Toplum Merkezinde, Suriyeli çocuklara yönelik Arapça öğretildiği görüldü. Bunun nedeni, iç savaş sırasında çok küçük yaşta olan ve henüz ana dillerini yeterli düzeyde kullanamayan ve Kilis'te iken doğmuş olan ve ana dillerini hemen hemen hiç bilmeyen çocukların kendi dillerini öğrenmeleri böylece kültürlerinden kopmamaları olarak belirtildi. Çocuklara okuma ve yazma uygulamalı olarak öğretiliyordu.
- Toplum Merkezinde, Suriyeli çocuklara İngilizce öğretiliyordu. Çocuklar dikkatle ve heyecanla derse katılıyorlardı.
- Toplum Merkezi giriş holünde Atatürk Köşesi var. Böylece Türkiye'nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün öğrenilmesi sağlanıyor.
- Whatsapp hattı sayesinde Toplum Merkezindeki faaliyetlere ilişkin dilek, istek ve şikayetler doğrudan İstanbul merkeze ulaştırılıyor.
- İç savaşın tramvalarını atlatmak amacıyla Suriyeli sığınmacılara yönelik Toplum Merkezinde psiko-sosyal destekler verilmekte.

- Sığınmacılara yönelik, sosyal uyum faaliyetleri yürütülmekte ve kültürel etkinlikler düzenlenmekte.
- Toplum Merkezinde iç savaş mağduru Suriyeli sığınmacılara yönelik sürdürülebilir bir yaşama kavuşabilmeleri için çocuklara, gençlere ve yetişkin kadın ve erkeklere yönelik üç grupta tamamı ücretsiz mesleki kurslar düzenlenmektedir:
 - El işi kursları
 - Kuaförlük kursları (kadın ve erkekler için)
 - Resim kursları
 - Aşçılık kursları (18 yaş üstü kadın ve erkeklere Türk mutfağını öğretme)
 - Bilgisayar kursları
 - Geri dönüşüm kursları (eski eşyalardan hediyelik eşyalar üretmek)
 - Fitness kursları (plates)
 - Aerobik kursları
 - Masa tenisi kursları
- Toplum Merkezi'ndeki kurslara katılan Muhammed Halil isimli bir öğrenci LGS (Liselere Giriş Sınavı) 2019'da tüm soruları doğru cevaplayarak Türkiye 1.si oldu.
- Toplum Merkezinde Mini Kütüphane oluşturulmuş. Böylece Suriyeli sığınmacılara okuma alışkanlığı kazandırarak bilgi ve kültür düzeylerini artırmak hedeflenmektedir. Mini Kütüphane'yi kullanarak üç aylık bir sürede yaklaşık 500 kitap okuyan bir çocuğa Kültür Bakanlığı tarafından "Sıradışı Okur Ödülü" verildi.
- Toplum Merkezinde "Paylaşım Ekonomisi Odası (Sharing Economy Room) oluşturuldu. Böylece hem evinde kullanmadığı eşyası olanlar eşyalarını oraya koyuyorlar ve hem de ihtiyacı olanlar oradan istediği eşyayı kimseye sormadan ve hiçbir kayıt tutulmadan serbestçe alabiliyor. Hiçbir yağmacılığın olmadığı bu uygulamada, ihtiyacı olanlar rencide olmadan ihtiyaçlarını karşılarken, eşya getirenler de bir elin verdiği diğer el görmeden yardımda bulunuyor.
- Toplum Merkezi, katılmak isteyen tüm çocuklara yönelik yerel ve ulusal düzeyde gezi ve kültürel etkinlikler düzenliyor. Bu kapsamda Anitkabir, Çocuk Müzesi (Gaziantep), Macera Park (Gaziantep) gibi yerlere çok sayıda gezi düzenlenmiştir.
- Toplum Merkezi, tüm çocuklar için doğum günü partileri düzenleyerek onların yaşamlarına mutlu anlar katmaktadır.
- Toplum Merkezi, Teşekkür Kampanyaları (Thankyou Campaign) düzenleyerek Suriyeli ve Türk esnaf ile vatandaşlara "Teşekkür Belgeleri" vererek farkındalık oluşturmaktadır.

- Toplum Merkezi'nde "Görüşme Odası" oluşturulmuş ve üç psikolog görev yapmaktadır. Bireysel ve/veya grup terapileri gerçekleştirilmektedir.
- Toplum Merkezi'nde "Çocuk Dostu Alan" oluşturulmuş. Çocuklar bu alanda serbestçe kalem tutma, yazı yazma, spor aktiviteleri, rekreasyonel (eğlence) aktiviteler yapabilmektedir.
- Toplum Merkezi, Türkçe Kurslarında başarılı olanların talep etmeleri halinde TÖMER Sertifikası alabilmeleri için Kilis 7 Aralık Üniversitesi ile anlaşma yaparak Sertifika almaktadır. Bu kapsamda 20 çocuk TÖMER Sertifikası almıştır.
- Toplum Merkezi; engelli, hamile, yaşlı, kadın ve il merkezine uzak olanlara servis (ulaşım) imkanı sağlayarak Toplum Merkezi'ndeki kurslara katılmalarına yardımcı olmaktadır.
- Toplum Merkezi, hassas gruplar (dezavantajlı gruplar; çocuk, yaşlı, kadın, şiddet mağduru, evsizler LGBTI vb.) için psiko-sosyal destekler bireysel ve grup terapileri yapılmakta ve psikologlar tarafından sürekli takip edilmektedirler.
- Toplum Merkezi, kendi sunduğu hizmetler dışında talep olması halinde dışarıdan desteklerle eğitim, sağlık, danışmanlık hizmetleri de vermektedir.
- IBC Kilis ilinde üç farklı Toplum Merkezi'nde Suriyeli sığınmacılara ve Türk vatandaşlarına yönelik çok değişik alanlarda hizmetler sunmaktadır. Bu hizmetlerin daha etken ve verimli olabilmesi açısından bazı düzenlemelere gidilmesinin yararlı olacağı kanaati oluşmuştur. Bu önerileri aşağıdaki şekilde sıralayabiliriz:
 - Toplum Merkezlerinin fiziki mekanları genişletilebilir ve iyileştirilebilir.
 - Toplum Merkezlerindeki lavabo ve WC'lerin sayısı artırılabilir ve daha temiz ve hijyenik hale getirilebilir.
 - Toplum Merkezlerinde özellikle yaz sıcaklarında ihtiyaç halinde kullanılmak üzere duş imkanı sağlanabilir.
 - Bütün bu önerilerin ötesinde, farklı Toplum Merkezleri yerine tek merkezde Toplum Kültür Külliyesi şeklinde oluşturulacak ortamda faaliyetlerin sunulması ve hizmetlerin yürütülmesi daha profesyonel bir kurumsal yapıya kavuşmasını sağlayabilir. Böylece farklı merkezlerde oluşan kira, elektrik, su, temizlik, güvenlik, fiziki donanım, eğitmen, görevli, koordinasyon vb. maliyetlerinin azaltılması mümkün olabilir. Toplum Kültür Külliyesi, bir üniversite düzeyinde sayılabilecek nitelik ve niceliğe ulaşabilir.

3.ULUSLARARASI MAVİ HİLAL İNSANİ YARDIM VE KALKINMA VAKFI'NIN KİLİS İLİNDE YÜRÜTTÜĞÜ FAALİYETLERİN ETKİLERİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA

3.1.Araştırmanın Amacı

Yapılacak bu proje ile Uluslararası Mavi Hilal İnsani Yardım ve Kalkınma Vakfı'nın Kilis ilinde Suriyeli ve Türk vatandaşlarına yönelik doğru iletişim sağlanabilmesi için verilen eğitimler (Türkçe ve İngilizce'nin öğretilmesi), sürdürülebilir geçim kaynağı sağlayabilmeye yönelik verilen mesleki eğitimler, psiko-sosyal destekler, sağlık hizmetleri ve çeşitli yaşamsal destekler (gıda, giyim vb.) vb. faaliyetlerin paydaşlar üzerindeki etkilerini ve paydaşların algılarını ölçebilmek amacıyla "Yerele Etki Analiz Raporu" hazırlanmasıdır. Proje kapsamında yer alan Kilis ilinde, Vakfın faaliyetlerini yürütürken etkileşim içinde olduğu yerel yönetimler (belediyeler), İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü, Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, AFAD, hizmet alan Suriyeli ve Türk vatandaşları ile yerel halka (ev sahibi topluluklar) anket uygulanarak, Yerele Etki Analiz Raporu'nun hazırlanmasına veri oluşturulacaktır.

3.2.Araştırmanın Kapsamı

Kilis ilinde 2012 yılından buyana özellikle Suriyeli sığınmacılara ve Türk vatandaşlarına yönelik hizmetler sunan ve paydaşlarıyla çeşitli faaliyetlerde bulunan Uluslararası Mavi Hilal İnsani Yardım ve Kalkınma Vakfı'nın yürüttüğü çalışmaların "Etki Analiz Raporu" projenin ana içeriğini oluşturmaktadır. Bu çerçevede; sürdürülebilir geçim kaynağı, topluma (yeniden) entegrasyon, eğitime erişim, sağlık hizmetlerine erişim, sürdürülebilir kalkınma, kadınların güçlendirilmesi ve cinsiyet eşitliği gibi konularda hizmet sunulan Suriyeli sığınmacılar ve Türk vatandaşları ile yerel yönetimler (belediyeler), İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü, Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, AFAD gibi paydaşların algılarının ölçülerek Vakfın daha etkin faaliyet yürütebilmesine ilişkin çözüm yolları sunulacaktır.

Araştırma Kilis ilini kapsamakta olup, Vakfın Kilis ilindeki faaliyetleri ölçülerek "Yerele Etki Analizi Raporu" hazırlanacaktır. Proje kapsamında Kilis ilinde Vakfın faaliyetleri kapsamında yer alan 463 Suriyeli ve Türk vatandaşları ile yerel paydaşlara hazırlanan anket uygulanarak algıları ölçülmüştür.

3.3.Araştırmanın Yöntemi

Çalışma, hizmet sunulan paydaşların görüşlerini ve algılarını ölçmek amacıyla yapıldığı için “Nitel Araştırma” grubunda yer alıp, Olasılığa Dayalı “Alan Örneklemesi” (Kümelerin oluşturulması coğrafi alanlarda yapılırsa buna “Alan Örneklemesi” denmektedir. Araştırma Kilis ilini kapsıyor) ya da Olasılığa Dayalı Olmayan Örneklemeye Yöntemlerinden “Homojen Örneklemeye” (Tanımlanmış belirli niteliklere sahip bireyler seçilerek araştırmaya dahil edilmesine homojen örneklemeye denir. Vakfın hizmet sunduğu Suriyeli ve Türk vatandaşlar ile paydaşları içeriyor) yöntemi ile belirlenen Anakütlenin tamamı Örnek Kütlesi olarak belirlenerek (Kilis ilinde hizmet sunulan Suriyeli ve Türk vatandaşlar ile paydaşlar) araştırma yöntemlerinden “Anket Yöntemi” ile yüz yüze görüşülerek ve Vakfın etkinliklerine katılarak gözlem yoluyla veriler toplanacaktır.

Veriler, SPSS üzerinden bilgisayara aktarılarak frekans ve yüzde dağılımları yapılacak, ayrıca crosstab ile tablolaştırılacak ve grafiklerle görsel hale getirilecektir.

3.4.Araştırma Verileri ve Verileri Değerlendirilmesi

4.SONUÇ

KAYNAKÇA

Devecioğlu, Sebahattin ve Bilal Çoban (2005). “Spor Kulüplerinin Sivil Toplum Örgütü Olarak Toplumsal İşlevi” *Siyaset ve Toplum Dergisi*, 3, 181-191.

Göymen, Koral (2004). 1. Ulusal Sivil Toplum Kuruluşları Kongresi (4-6 Haziran), Çanakkale.

GÖYMEN, Koral (2004), 1. Ulusal Sivil Toplum Kuruluşları Kongresi (4-6 Haziran), Çanakkale.

(TÜRKİYE’DE SIVİL TOPLUMUN GELİŞİMİ VE SIVİL TOPLUM KAMU İŞBİRLİĞİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİ, VERİLERLE SIVİL TOPLUM KURULUŞLARI, HAZIRLAYAN YAŞAMA DAİR VAKIF YADA, yada.org.tr, 2016; https://www.tuseb.gov.tr/enstitu/tacese/yuklemeler/ekitap/diger/verilerle_stk.pdf, 18.07.2019)

<https://www.dunyabizim.com/etkinlik/ulkemizde-sivil-toplum-kuruluslarinin-durumu-ve-yapilmasi-gerekenler-h26588.html> (Ahmet Serin-22.05.2017; Erişim Tarihi: 18.07.2019)

15DERBİS (2015) T.C. İçişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığı,
<https://www.dernekler.gov.tr/tr/AnasayfaLinkler/yillara-gore-faal-dernek.aspx>
16<http://www.vgm.gov.tr/db/dosyalar/webicerik194.pdf>

<https://www.dunyabizim.com/etkinlik/ulkemizde-sivil-toplum-kuruluslarinin-durumu-ve-yapilmasi-gerekenler-h26588.html> (Ahmet Serin-22.05.2017; Erişim Tarihi: 18.07.2019)